

DPS

DEMOKRATSKA PARTIJA
SOCIJALISTA CRNE GORE

SKUPŠTINA CRNE GORE

Predsjedniku

gдинu Ivanu Brajoviću

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	10. 12	20 18	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/18-296		
VEZA:			
EPA:			
SKRAĆENICA:	PRILOG:		

POSLANIČKI KLUB

81000 Podgorica
Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 10

tel: 020/ 242 161

faks: 020/ 247 572

e-mail: klub.dps@skupština.me

Broj: _____

Datum, _____

Na osnovu člana 187 i 188 Poslovnika Skupštine Crne Gore, postavljam sledeće pitanje Ministru finansija, Darku Radunoviću:

Poštovani ministre,

Koliko je IRF od svog osnivanja do 2018 .godine plasirao kredita u crnogorsku ekonomiju? Koliko je IRF plasirao kredita u 2017 i 2018 godinu i koliko je to u odnosu na plan 2017-2020? Koliko je sredstava plasirano za prioritetne sektore (turizam, poljoprivreda), za opštine ispod nivoa državnog prosjeka, i za razvoj preduzetništva tokom 2017 i 2018 godine?

Obrazloženje

Na svom razvojem putu Crna Gora je definisala prioritetne djelatnosti razvoja, tako da je misija IRF CG da se kontinuirano i proaktivno kreira optimalno poslovno okruženje, posebno sa aspekta obezbjedjivanja povoljnih kreditnih sredstava. Povoljne kreditne linije podstiču ukupni investicije pa samim i tim i ekonomski razvoj što ima za posledicu kreiranje novih radnih mjesta, ravnomjeran regionalni razvoj, poboljšava konkurentnost i izvoznu orijentaciju crnogorskih kompanija, a sve to kao krajni cilj ima poboljšanje životnog standard građanki i građana Crna Gore.

Zato je interesanta uloga IRF, koliko je obezbijedio kreditnih sredstava ukupno i koliko u posljednje dvije godine i da li je ostvario svoju osnovnu misiju. Prioritetni sektori ekonomskog razvoja su turizam i poljoprivreda, važno je sagledati koliko su projekti iz ova dva sektora podržani kroz kreditnu aktivnost IRF.

Razvoj preduzetništva kroz podršku posebnim ciljnim grupama: mladi, žene, visokoškolci, tehnološki viškovi, individualni poljoprivrednici, predstavlja jedan od posebnih zadataka

kada je u pitanju otvaranje novih radnih mjesta. Zapravo to je je jedan od instrumenta kojim se utiče na smanjenje zaposlenosti. Važno je da se sagleda koliko je kredita plasirano ovim ciljnim grupama.

Kreiranjem i implementiranjem posebnih modela kreditiranja, koji podrazumijevaju razne stimulative mjere namijenjene razvoju preduzetništva na sjeveru države, odnosno, u općtinama koje su ispod državnog nivoa razvijenosti, bitno je sagledati koliko je IRF doprinio da se na najbolji način iskoriste potencijali kojima ovaj region raspolaže i time obezbijedi brži i ravnomjerniji razvoj.

Ovi podaci u periodu za 2017 i 2018 treba da prikažu angažovanje, doprinos i posvećenost ove Vlade podršci razvoju mikro, malih i srednjih preduzeća kao i u razvoju preduzetništva ali i ukupne ekonomije.

POSLANIK

Branko Čavor

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	13. XII 2018. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/18-296/2
VEZA:	
EPA:	
SKRAĆENICA:	PRILOG:

**CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA**

Br: 02-1977/1

Podgorica, 11. decembar 2018. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE
- n/r Generalnog sekretara, gospodina Aleksandra Jovičevića –

Poštovani gospodine Jovičeviću,

U prilogu Vam dostavljam odgovor na poslaničko pitanje poslanika Branka Čavora.

S poštovanjem,

MINISTAR
Darko Radunović

Pitanje:

„Koliko je IRF od svog osnivanja do 2018. godine plasirao kredita u crnogorsku ekonomiju? Koliko je IRF plasirao kredita u 2017. i 2018. godini i koliko je to u odnosu na plan 2017-2020? Koliko je sredstava plasirano za priritetne sektore (turizam, poljoprivreda), za opštine ispod nivoa državnog prosjeka, i za razvoj preduzetništva tokom 2017. i 2018. godine“

Odgovor:

Unaprijeđenje kvaliteta život kroz kontinuirani ekonomski rast i razvoj je strateški razvojni cilj Crne Gore.

IRF CG kroz svoje djelovanje direktno daje podsticaj kreiranju novih potencijala, unaprijeđenju postojećih, otvaranju novih radnih mjesta i kreiranju konkurentnih uslova na tržištu. Poslovanje IRF CG je prevashodno usmjereno na pružanje podrške ubrzanom privrednom razvoju Crne Gore, dinamiziranju rasta mikro, malih, srednjih i velikih privrednih subjekata, ravnomjernijem regionalnom razvoju, konkurentnosti i likvidnosti privrednih subjekata, proizvodnji i uslugama orijentisanim prema izvozu kao i proizvodnji kojom se smanjuje uvozna zavisnost. Osim toga, značajna je podrška finansiranju infrastrukturnih projekata, projekata vodosnabdijevanja, tretmana otpadnih voda i zaštite životne sredine, kao i podsticanju finansiranja drugih projekata od lokalnog, regionalnog i državnog značaja.

Zahvaljući konstatnom fokusu na unaprijeđenju modela finansiranja, koji ima za cilj da podrži i dinamizira crnogorsku privredu, **IRF CG je u periodu od 2010 do kraja novembra tekuće godine plasirao blizu 800 mil EUR.**

U 2017. godini plasirano je 176 mil EUR, dok je u 2018. godini, do kraja novembra plasirano 176,5 mil EUR. Gotovo je izvjesno da će se do kraja 2018. godine plasirati 201 mil EUR. To znači da će ukupni plasmani za 2017. i 2018. godinu biti 377 mil EUR.

Planom je definisano da IRF CG za 4 godine (u periodu 2017-2020) podrži plasmane u iznosu od 450 mil EUR. Međutim, već za 2 godine plan je realizovan sa 84%.

- ***Ulaganja u prioritetne sektore crnogorske ekonomije (turizam i poljoprivreda)***

Dosadašnje iskustvo ukazuje da se veliki dio investicione aktivnosti obavlja u okviru turizma i ugostiteljstva, što je razumljivo imajući u vidu je turizam jedan od strategijskih prioriteta razvoja crnogorske privrede. Turizam je strateški važan za Crnu Goru, ne samo što omogućava direktan prihod i doprinos BDP-u, već i zbog

značajnog multiplikativnog (direktnog i indirektnog) efekta koji on ima na druge sektore. Posebno, treba naglasiti vezu sa prerađivačkom industrijom (kao što je potrošnja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda), transportom, ICT i korišćenje biznis usluga.

Samo tokom 2017. i 2018. godine u turizam i ugostiteljstvo je plasirano preko 90 mil EUR.

Međutim raste udio ulaganja u poljoprivredu i proizvodnju hrane, kojim se direktno poboljšava struktura poljoprivredne proizvodnje, unaprijeđuje opremljenost poljoprivrednih proizvođača i njihova klasterska povezanost, podstiče bolja primjena standarda bezbjednosti hrane u svim fazama proizvodnje, kako bi se domaćem i ino tržištu plasirali proizvodi visokog kvaliteta. To je naročito značajno imajući u vidu komplementarnost poljoprivredne proizvodnje i proizvodnje hrane sa turizmom i ugostiteljstvom koja ima sinergijski efekat na ukupan razvoj društva i prepoznatljivost Crne Gore kao turističke destinacije.

Tokom 2017. i 2018. godine IRF CG je podržao projekte namijenjene poljoprivrednoj proizvodnji i proizvodnji hrani u vrijednosti od preko 50 mil EUR.

- ***Ravnomjeran regionalni razvoja***

Finansijska podrška obezbijeđena od strane IRF CG ima poseban značaj kada se stavi u perspektivu neophodnosti podrške ravnomjernom regionalnom razvoju u cilju kreiranja adekvatnog poslovnog ambijenta, povećavanja ulaganja i kreiranja novih mogućnosti koje će podržati preduzetničke inicijative i umanjiti migracije stanovništva iz opštinama na sjeveru Crne Gore.

Tokom 2017. i 2018. godine IRF CG je 35% (133 mil EUR) plasmana opredijelio za projekte u opštinama sjeverne regije i opštinama sa prosjekom razvijenosti ispod državnog prosjeka

- ***Razvoj preduzetništva kroz podršku posebnim ciljnim grupama***

Unaprijeđenje životnog standarda, kroz dinamički ekonomski rast, zahtijeva kontinuiranu podršku razvoja preduzetništva sa ciljem proširivanja preduzetničke baze i motivisanja posebnih ciljnih grupa za osmišljavanje i realizaciju preduzetničkih ciljeva. Ciljne grupe koje je potrebno kvalitetno integrisati su: mladi, žene, visokoškolci, tehnološki viškovi, individualni poljoprivredni proizvođači, dakle, u najvećoj mjeri početnici u biznisu. Za visokoškolce koji se nalaze na Zavodu za zapošljavanje Crne Gore, tehnološke viškove i žene, obezbijedjene su kreditne linije sa kamatnom stopom 0%, grace period do 4 godine i rokom povraćaja do 12 godina.

Tokom prethodne 2 godine, po osnovu ove vrste podrške plasirano je preko 20 mil EUR, čime je podržano blizu 300 projekata.

- *Ostali programi podrške*

Tokom 2017. i 2018. godine kroz razne kreditne linije podržana su i veća preduzeća. Cilj je bio da se kroz njihove razvojne projekte utiče na diversifikaciju crnogorske ekonomije, tj. da dodatni doprinos stvaranju bruto-domaćeg proizvoda (BDP-a) imaju i druge djelatnosti, a ne samo turizam i poljoprivreda, kao na primjer metalna industrija, trgovina, proizvodnja električne energije (mini elektrane).

Za te namjene IRF CG je tokom 2017. i 2018. godine obezbijedio 33 mil EUR kredita.

Da bi kompletno anagažovanje IRF CG imalo dugoročno održiv rezultat, u fokusu će biti adekvatna saradnja sa međunarodnim finansijskim organizacijama, u cilju prikupljanja povoljnih sredstava finansiranja. Održivost poslovanja takođe zahtijeva i praćenje adekvatnosti portfolia i monitoring realizovanih projekata, kako bi efekti na progres crnogorske ekonomije i životni standard bili u skladu sa očekivanjima. Zato se procenat nekvalitetnih kredita (NPL) tokom 2018. godine kretao od 2 do 5%, zavisno od toga da li se uzima u obzir broj dana kašnjenja ili klasifikacija kredita. Da posjetimo, IRF CG nije budžetska potošačka jedinica, samostalno obezbijeduje sredstva za svoje poslovanje, uključujući i pokrivanje svih svojih troškova.

Programi podrške IRF CG se kontinuirano inoviraju u skladu sa konkretnim potrebama novih i postojećih privrednih subjekata. S tim u vezi, neophodno je obezbijediti adekvatan portfolio namjenskih aktivnosti, koje će omogućiti otvaranje novih i očuvanje postojećih radnih mjesta, kako bi se stvorili preduslovi za ostvarivanje održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta baziranog na proširivanju preduzetničke baze, motivisanju radno sposobnog stanovništva da samostalno privređuju i stvaraju novu vrijednost. Osim toga, zadatak IRF CG je da pruži podršku postojećim privrednim subjektima da realizuju nove poslovne ideje u cilju ostvarivanja boljeg poslovnog rezultata i otvaranja novih radnih mjesta, što ima multiplikativan pozitivan efekat na razvoj društva u cjelini.

Tokom 2017. i 2018. godine IRF CG je svojom kreditnom aktivnošću podržao otvaranje i očuvanje preko 8.600 radnih mjesta.

IRF CG u svom djelovanju ima personalizovan pristup, jer je usmjeren svakom preduzetniku/preduzeću pojedinačno, što zahtijeva mnogo veći nivo angažovanja i razumijevanje potreba klijenata i šire društvene zajednice.

Na taj način se kontinuirano promoviraju instrumenti podrške koji će uticati na bolje povezivanje preduzeća i sektora, podrška klasterima, podrška projektima

koji se odnose na proizvodnju i preradu sa većim stepenom finalizacije proizvoda kao i podrška preduzećima koja favorizuju domaće proizvode i sirovine. Posebna pažnja se usmjerava prema novim preduzećima, novim projektima, kojima se želi postići diversifikacija ekonomske strukture.

Nastaviće se podrška razvoju preduzetništva tako da će se za tu ciljnu grupu realizovati i novi instrumenti kao što su garantne šeme i instrumenti za podršku socijalnom preduzetništvu.

Posebna pažnja će biti usmjerena na postojeća preduzeća i njihove razvojne projekte. Podržaće se prioritetni sektori razvoja, ali i ostali sektori, čime se želi uticati na diversifikaciju ekonomske strukture. Regionalni razvoj će biti prioritet, tako da će posebne aktivnosti i mjere biti usmjereni na projekte koji se realizuju u opštinama koje su ispod državnog nivoa razvijenosti. Omogućiće se kreditne linije za razvoj infrastrukture na lokalnom nivou, koji je u funkciji razvoja biznisa. Sve ove aktivnosti treba da doprinesu povećanju zaposlenosti.

Naravno, za ostvarenje optimalnih rezultata, neophodna je kontinirana saradnja sa ministarstvima, državnim organima i opštinama.

Da bi kompletno anagažovanje IRF CG imalo dugoročno održiv rezultat, u fokusu će biti adekvatna saradnja sa međunarodnim finansijskim organizacijama, u cilju prikupljanja povoljnih sredstava finansiranja. Održivost poslovanja takođe zahtijeva i praćenje adekvatnosti portfolia i monitoring realizovanih projekata kako bi efekti na progres crnogorske ekonomije i životni standard bili u skladu sa očekivanjima.

IRF CG će u skladu sa dosadašnjom praksom i u narednom periodu imati proaktivan pristup u cilju kreiranja novih radnih mjesta, ravnomjernog regionalnog razvoja i unaprijeđenja životnog standarda građana.